

גיליון מס' 45
מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

מעלות
מרוח ישיבת מעלות
לשולחן השבת
עלון שבועי לבוגרי הישיבה

תחום בוגרים

ראש הישיבה

נקודה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע" – לקראת חנוכה

בשמירת התורה והמצוות כתיקונן – זו הדרך בה מתגלה האור האלוקי. שני הכתובים מכחישים זה את זה. האור והחושך קיימים זה לצד זה וסותרים זה את זה. האור הוא הטוב, ובו חפץ ה'. אמנם, התווה והחושך נראים מושכים יותר וגדולים יותר. זוהי עוצמה גדולה, אך אין זו עוצמה של בנין, אלא של תוהו, של חוסר סדר ופריצת מסגרות. ה' חפץ באור, שכן האור, הנראה קטן ומצומצם – כשמירת התורה והמצוות כתיקון – הוא הלבוש לאורות היותר גדולים והדרך להופעתם במציאות העולם הזה.

דבר זה מלמדנו על אחריותנו לדרך בה התורה מופיעה. הרב קוק זצ"ל תלה את צורת הדור ויסוריו בנקודה מרכזית אחת (אגרות ראי"ה ח"ב, אגרת תפ"ג):

"...אמנם לעולם לא נוכל להתעלם מהתרופה הכללית הכוללת את הכל, ושעזיבתה היא שגרמה לנו את נפילתנו, והוא הדבר מה שאני בעיני ובמרו נפשי רגיל לקרא, לשנות ולשלוש מאות ואלפים פעמים, עזבנו את נשמת התורה".

מדוע עזיבת נשמת התורה היא כל כך מרכזית? אחת הנקודות שיש בעיניי זה, היא האחריות על הצורה בה התורה מופיעה בדרך.

במשל שהובא לעיל, שמע אדם על הקריאה לתיקון העולם, ועזב את התורה. מדוע לא הלך אותו בחור לרבו, ושאלו מהי השקפת התורה על עניינים אלה, כיצד חושבת התורה לפתור את הפערים החברתיים, ולתקן את העולם?

כנראה, היה ברור לו שהתורה לא עוסקת בשאלות אלה. התורה קובעת מה מותר ומה אסור (בעיקר מה אסור), ומה לתורה ולתיקון העולם? הופעת נשמת התורה, החלקים בתורה העוסקים בשאלות הגדולות של הנהגת הקב"ה את העולם, תיקונו ומהותו, תגרום לכך שאנשים רבים יוכלו למצוא עצמם בתורה. כל מי אשר שאלות ומחשבות גדולות מתרועעות בתוכו – ימצא את מקום מנוחתו בתורה, מתוך עיסוק בנשמתה ובחלקיה הפנימיים.

בחנוכה, קבעו חכמים את ההודאה לה' בדרך של הדלקת אור על פתח ביתו מבחוץ. עניינו של חנוכה הוא הארת רשות הרבים – כל פרטי המציאות השונים והנפרדים – באור האלוקי. הבנת מהותו של האור והופעתו בצורה הנכונה, היא חלק מעניינים של ימים אלה.

מתוך השיעור שהועבר בי"ט בכסלו ה'תשס"ו.
השיעור המלא נמצא באתר הישיבה

במדרש מובא (בראשית רבה ב', ה'): "רבי אבהו ור' חייא רבה. רבי אבהו אמר: מתחלת ברייתו של עולם צפה הקב"ה במעשיהו של צדיקים ומעשיהו של רשעים, הדא הוא דכתיב (תהלים א) 'כי יודע ה' דרך צדיקים וגו'." והארץ היתה תהו ובהו' – אלו מעשיהו של רשעים. 'ויאמר אלהים יהי אור' – אלו מעשיהו של צדיקים. אבל איני יודע באיזה מהם חפץ, אם במעשה אלו ואם במעשה אלו. כיון דכתיב 'וירא אלהים את האור כי טוב', הוי במעשיהו של צדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהו של רשעים".

זהו מדרש תמוה ביותר. המדרש מגדיר אנשים כרשעים, ובכל זאת "איני יודע באיזה מהם חפץ". האם יש ולו הוה אמינא שהקב"ה חפץ במעשיהם של רשעים?

החושך – אלו מעשיהם של רשעים, עשוי להיות ביטוי לאור גדול. הרשעות נובעת, לפעמים, מאור גדול מאוד, הגורם לבלבול ולמהפכה. דוגמא לכך ניתן לראות במעשה, שכמוהו דאי היו רבים.

חברותא יושבת ולומדת בישיבה בעיר אחת ברוסיה של תקופת המהפכה הקומוניסטית. הגיעו השניים לסוגיית "חציין מקודשת לי", שנושאה נראים רחוקים מאוד מן המציאות ומן השכל הישר.

אחד הלומדים יצא לשאוף אור צח, ולהינפש מעט מן הסוגיא ומנושאה, והנה שומעות אוניו קול צעקות וקריאות. הוא מתקרב, ורואה כי זהו אולם בו מתקיימת אסיפה חשאית של המהפכנים. אוניו שומעות קריאות: "אנו נתקן את העולם", "די לפער החברתי". ועוד כהנה וכהנה. לבו נפעם.

מעולם לא שמע דברים מסוג אלה, והם נראים לו גדולים וחשובים. הוא חוזר לבית המדרש לתפילת המנחה, ומספר לחבירו את אשר ראו עיניו. חבירו נרעש: אסור לשמוע את דבריהם, אסור לעסוק בדברים מחוץ לבית המדרש ולתורה. אם כך קרה לך – אפילו שאיפת האויר שמחוץ לבית המדרש מסוכנת עבורך.

אולם הוא לא נרגע, וכעבור כמה ימים הצטרף למהפכנים. לימים גדלו שני הנערים. האחד היה מראשי התנועה הסוציאליסטית בארץ ישראל, ושמו זכה להיות שר בממשלה (מטעם מפא"י), וחבירו גדל בתורה והיה לרב ואב"ד דק"ק יהופיץ ת"ו.

מי מהם גדול יותר?

אין זו שאלה פשוטה כלל ועיקר. כעת מובנת אמירת המדרש: "איני יודע באיזה מהם חפץ". האם מעשיהם של הרשעים שרצו לתקן עולם טובים פחות ממעשיהם של צדיקים שלא עסקו בתיקון העולם? איני יודע... עד שבאה התורה ואמרה: "וירא אלהים את האור כי טוב". ה' חפץ באור ולא בחושך. אף שהאור הוא מצומצם וקטן יותר מהחושך – בו חפץ הקב"ה.

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרסה וברש"י

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חזרים כלאוזה הכא...

3. מדוע לא התנחם יעקב על "מות" יוסף?

2. מה היה בבור הריק?

1. מה ההבדל בין איך שהתורה כתבה על עשיו לבין איך שכתבה על יעקב?

"כל ימי היות יעקב בגולה אצל לבן הרמאי לא חפץ כלל לישב בשלוה.

ועתה כשבא לארץ ישראל ביקש לישב בשלוה..."

(הרב ראובן מרגליות זצ"ל, "דברים בעיתם", עמ' 50)

